

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ, CLASELE IX-XII

Etapa națională

25 aprilie 2024, Suceava

Clasa a X-a

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- Lucrările în care eseul/răspunsurile sunt precedate de titlu și/sau motto vor fi notate cu zero puncte.
- Timpul de lucru: trei ore.
- Total: 100 de puncte.

Citește cu atenție textele de mai jos.

A.

A treia zi, m-am trezit dimineța, neliniștit de atâta tăcere. [...]

În ogradă, Alexandru, în haina de câmp, strânsă în cingătoare, cu cizme de călărie, cu capul gol, supraveghea un rânđaș care ungea cu păcură copitele unei noatene* neastâmpărate. [...] Cafeaua am luat-o în cerdacul de sus.

— Ei, cum ai dormit? Ce visuri? mă întreabă, întinzând untul pe felia de pâine de secară și presărând praful fin de sare deasupra.

Dormisem neîntors. Ce visuri?

— Ciudat!... spusei, dând drumul una câte una bucăților de zahăr și privind boabele de aer ridicate la suprafața cafelei. Ciudat! S-ar părea că nu mai am nicio fantezie de cheltuit în visuri. Am rămas cu cele de copil... Tu n-ai visat că zbori? Întinzi brațele și plutești imaterial peste vârfuri de biserici, peste păduri care rămân în urmă. La picioarele tale se întinde pământul ca o hartă, cu vine albastrii de ape, cu fâșiile înguste ale ogoarelor, cu serpentina șoselelor albe... Ți se pare călătoria cea mai încântătoare și totuși cea mai firească... Pe urmă, alt vis: se ridică în față un munte drept, trebuie să-l urci, ți-e teamă, știi că n-ai să poți până la sfârșit, nu vezi nicio potecă; și ceva te silește, n-ai nicio putință de scăpare; te agăți de pietre, inima se zbate să ți se rupă în piept; ai ajuns la jumătate, o lespede se desprinde sub mână, te rostogolești, ai vrut să strigi și n-a răsunat niciun țipăt, și jos, știi că jos ai să mori, și căderea durează, durează... Te trezești gemând, cu mâinile încleștate în pernă...

Prietenul surâse dezvelindu-și toată dantura puternică și albă, care-i lumină fața arămie.

El nu visa nimic. Era întotdeauna prea obosit ca să poată visa. Dormea cu pumnii strânși, se trezea pe aceeași parte.

— Dar ceea ce e minunat, minunat și straniu – am continuat –, e că îndată ce-ai închis ochii, te așteaptă personajii care apar numai în vis; cu care devii oarecum cunoștință veche. Nu le-ai văzut niciodată aievea! Nici nu există în carne și oase! Dar apar în somn, iau parte la evenimente, dispar o bucată de vreme, apar iarăși; și prin vis, îți aduci aminte că le cunoști din alt vis... Așa, apare în visurile mele un personajiu providențial. El mă salvează din cele mai grozave primejdii, îmi întinde mâna când lunec într-o prăpastie, se aruncă înot să mă scoată de la înec... E un domn cu haine cenușii, un bătrân cu mustățile cărunte, tunse scurt, cu o figură foarte tristă și obosită, cu o cravată îngustă și neagră, strânsă pe-un guler tare, din care se vede vârful de metal al butonului. E întovărășit întotdeauna de un cățel cafeniu cu picioarele scurte și răsucite în afară, ca labelle de crocodil; un basset cu botul ascuțit și cu urechile pleoștite. Aș ști să spun și cum îl cheamă: Soliman!... Are o pată albă pe piept, ochii roșii fără gene și zgardă cărămizie, cu cataramă nichelată. Din visurile de copil, de când au apărut întâi, nu s-au schimbat niciodată, n-au îmbătrânit, îmi par tot așa de familiari ca oamenii întâlniți în viața cea adevărată. În vremea examenelor, când aveam somnul chinuit de grija lecțiilor neînvățate și de spaima profesorilor aspri, omul acela din vis apărea să mă elibereze de cele mai absurde și înăbușitoare peripeții... Era toată comisiunea adunată în sala de examen, în jurul catedrei. Stăteam cu creta în mână, la tablă, cu tot sângele alungat din vine, cu respirația tăiată, cu mintea goliță de tot ce buchirisesem o lună în cărți. „Cum se numește lacul cel mai însemnat din Africa Centrală?” Ridicam ochii la harta mută din față. Îl vedeam: pată albastră între omizile cafenii înfățișând munții. Îmi aduceam aminte că

seara îl știusem cu siguranță, că de acolo pornesc izvoarele Nilului, că are un nume feminin. Dar întineric desăvârșit mi se făcea în gând și nu puteam scoate nicio vorbă. Președintele surâdea răutăcios, însemna ceva cu creionul, se întorcea să șoptească la urechea colegului din stânga. „Cine s-a urcat pe tronul Franței după Hugo Capet?” „Într-o piramidă care devine con, apotema piramidei devine generatricea conului, așadar, cu ce este egală suprafața laterală a unui con?”... Mi se părea un grai din altă planetă! Scăpam creta din mână, mototoleam buretele umed... În toată clasa era o tăcere de moarte și nimeni n-avea curaj să miște... Cei trei îmi făceau semn să plec, ca unui osândit care nu mai are de unde aștepta grațierea. Și atunci, se deschidea ușa și apărea domnul bătrân cu cățelul. Saluta și mergea direct la președinte, puneă pălăria pe aripa catedrei: „Domnule președinte, pe acest elev îl iau pe răspunderea mea! Știe materia admirabil! L-ați intimidat.” Președintele își ștergea ochelarii cu batista, se înclina pe scaun și răspundea politicos: „Atunci se schimbă chestia... Uite, elevul Theodorescu Ion, «bine» la geografie! «bine» la istorie! «bine» la matematici!” Domnul saluta, se întorcea și spunea foarte liniștit: „De acum haidem, Soliman! La revedere, elevul Theodorescu Ion, și vezi, vindecă-te de timiditate!” Mă trezeam fericit, ca și cum aș fi scăpat de o primejdie reală, ca și cum visul rezolva toate spaimile mele copilărești.

Cezar Petrescu, *Om din vis* (1925)

* *noatenă*, s.f. – mânăz

B.

Dragă Georges, mi-am terminat cartea. Noaptea asta am dormit ca un prunc, mulțumit, de fapt vidat, liniștit. Spre dimineață am avut însă un vis pe care vreau să ți-l povestesc.

Se făcea că începuse școala. Plecasem spre școală bucuros că îmi voi regăsi vechii colegi și că voi avea, poate, și colegi noi. Duceam cu mine, sub brațul stâng, un teanc de cărți, iar în mâna stângă, un stilou, un telefon mobil și încă două sau trei obiecte mici (un fel de cutiuță, un balsam de buze...). În mâna dreaptă țineam o pelerină sau o haină mai groasă pentru vreme rea. Din cauza tuturor acestor obiecte, mâinile îmi erau mereu ocupate și acest lucru mă jena...

Eram bucuros însă că începea școala și, pe drumul spre școală, mă gândeam la mama, la grija cu care mă pregătea ea în fiecare zi când plecam la școală.

La un moment dat am ajuns în fața școlii și m-am mirat oarecum, întrucât ceea ce vedeam era o clădire imensă, un edificiu impozant cu o vastă esplanadă în față. Doar o mică parte din edificiu semăna cu *școala mea* așa cum o știam eu. [...]

În fața edificiului se afla o statuie, iar în jurul ei stăteau adunați mulți tineri ce aveau aerul unor studenți. Nimeni nu purta *ghiozdan*, nici măcar eu nu mă întrebam de altfel de ce nu aveam o servietă sau un ghiozdan... [...] M-am așezat la o coadă împreună cu alți școlari și, odată ajuns în fața unuia dintre profesori, l-am rugat să-mi caute numele. Mi-am pronunțat numele literă cu literă:

— Vișniec, vă rog să căutați la litera V.

Om din fața mea a început să caute, dar oarecum neglijent. La litera V figurau multe nume, dar mai toate erau tăiate, dovadă că aproape toți școlarii care aveau nume începând cu litera V trecuseră deja pe acolo. Oarecum distrat, omul m-a întrebat în ce clasă urma să *trec*. Întrebarea lui mi-a declanșat în creier o imensă neliniște și mi-am dat seama că nu știam prea bine dacă urma să încep ciclul gimnazial (adică să trec în clasa a cincea) sau liceul (adică să trec în clasa a noua). De un lucru eram sigur însă, și anume că terminasem deja facultatea. În mintea mea au început atunci să încolțească niște întrebări *logice*: ce rost avea să încep din nou clasa a cincea sau clasa a noua din moment ce eram absolvent de facultate? [...] O imensă tristețe m-a cuprins brusc, dar și un fel de panică. Creierul mi s-a *iluminat*, am avut o revelație. Mi-am dat seama că nu mai eram tânăr, dimpotrivă... M-am văzut brusc așa cum eram, cu barbă și îmbrăcat într-un pardesiu jerpelit, cu un teanc de cărți zdrențuite sub braț, cu mâinile ocupate de niște obiecte mici pe care riscam să le scap pe jos în orice moment (ceea ce îmi limita libertatea de mișcare și, poate, libertatea, în general...).

Mi-a venit să izbucnesc în plâns, întrucât am înțeles că toată viața mea fusesem de fapt *bolnav*, că fusesem o ființă aparent normală, dar în realitate lipsită de memorie. Iată însă că memoria îmi revenea și mi-am dat seama că urmasem de fapt de mai multe ori și școala generală, și liceul, și poate chiar și facultatea. Din cauza aceasta, mi-am spus, nu-mi recunoșteam colegii, întrucât ei erau mereu alții... M-am prăbușit acolo, pe esplanada aceea, privind mereu spre clădirea *școlii*. Am înțeles că aveam 65 de ani și că de cel puțin șase decenii repetam aceleași cicluri școlare. Din delicatețe,

oamenii și profesorii mă acceptau, mă tolerau... Eu mă credeam mereu copil, școlar, adolescent, dar de fapt îmbătrânisem mergând mereu la școală și crezând că sunt la fel ca și ceilalți *colegi*... Fusesem deci victima unei mascarade gigantice, orchestrate fără îndoială de mama mea. Da, mama era de vină, mama (care fusese învățătoare) îi convinsese fără îndoială pe toți școlarii și pe toți profesorii să mă accepte, să mă tolereze, să se prefacă în toți acei ani că nu văd că eram un om matur, apoi din ce în ce mai în vârstă...[...]

Căutând telefonul mobil printre obiectele mici din mâini, m-am trezit... Primul meu gând a fost, evident, de a nota visul. Dar de fapt m-am repezit să mă uit în oglindă și am respirat ușurat.

Matei Vișniec, *Un secol de ceață* (2021)

Subiectul I (30 de puncte)

Răspunde, pe foaia de concurs, la fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Ilustrează, prin câte un exemplu din fiecare text, un mijloc prin care se manifestă funcția conativă/de apel a limbajului. **5 puncte**
2. Prezintă rolul expresiv al punctelor de suspensie în textul A. **5 puncte**
3. Evidențiază două particularități ale discursului narativ din cele două texte. **5 puncte**
4. Explică semnificația secvenței „Mi-a venit să izbucnesc în plâns, întrucât am înțeles că toată viața mea fusesem de fapt bolnav, că fusesem o ființă aparent normală, dar în realitate lipsită de memorie. Iată însă că memoria îmi revenea și mi-am dat seama că urmasem de fapt de mai multe ori și școala generală, și liceul, și poate chiar și facultatea. Din cauza aceasta, mi-am spus, nu-mi recunoșteam colegii, întrucât ei erau mereu alții...”, din textul B. **5 puncte**
5. Susține-ți opinia argumentată despre modul în care se reflectă momentul trezirii din vis în cele două texte. **5 puncte**

Notă

Niciun răspuns nu va depăși 100 de cuvinte.

Pentru **conținut**, vei primi 25 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

Subiectul al II-lea (35 de puncte)

Redactează un text de 150-300 de cuvinte care să reprezinte un monolog al omului providențial din textul A, adresat personajului narator, căruia îi explică prezența în vise și intențiile pe care le are. În textul tău, vei include o secvență argumentativă și o secvență narativă.

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 30 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

Subiectul al III-lea (35 de puncte)

Scrive un eseu de minimum 600 de cuvinte, despre *vis ca alternativă a realității*, pornind de la cele două texte date și valorificând experiența ta culturală (literatură, arte plastice, muzică, cinematografie, filosofie etc.).

Notă

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: *ipoteza*, constând în *formularea tezei/a punctului de vedere* cu privire la temă, *argumentația* (cu trei argumente/raționamente logice/exemple concrete etc.) și *concluzia/sinteza*.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi 30 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

Punctajul pentru redactare se acordă numai dacă eseul are minimum 600 de cuvinte.

Inserarea de citate critice necomentate sau nerelevante pentru tema dată atrage după sine neacordarea punctajului maxim.